

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 543/2022-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Urbár Vrbica, pozemkové spoločenstvo**, IČO 17 058 058, Ulica 1. mája č. 95, Liptovský Mikuláš, zastúpeného JUDr. Jurajom Lukáčom, advokátom, Námestie sv. Egídia 11/6, Poprad, proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Asan 12/2020 z 27. apríla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 15. júla 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť Najvyššiemu správneému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a napadnutého rozsudku vyplýva nasledovný stav veci:

3. Inšpektorát životného prostredia Žilina (ďalej len „inšpektorát“) rozhodnutím zo 14. augusta 2018 (ďalej len „rozhodnutie inšpektorátu“) uznal sťažovateľa vinným z iného správneho deliktu podľa § 90 ods. 1 písm. a) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody“) a uložil mu pokutu 2 000 eur. Iného správneho deliktu sa sťažovateľ dopustil tým, že ako obhospodarovateľ lesa pre účely sprístupnenia lesných porastov a ťažby dreva realizoval výstavbu lesnej cesty s voľnou šírkou 4 m a šírkou jazdného pruhu 3 m s celkovou dĺžkou 1057 m na pozemkoch vedených v katastri nehnuteľností ako lesné pozemky mimo územia obce na území Národného parku Nízke Tatry a na území európskeho

významu Ďumbierske Tatry, kde platí tretí stupeň ochrany, a to bez súhlasu okresného úradu v sídle kraja. Sťažovateľ sa proti rozhodnutiu inšpektorátu odvolal.

4. O odvolaní rozhodla Slovenská inšpekcia životného prostredia, ústredie (ďalej len „ústredie“) rozhodnutím z 12. októbra 2018 tak, že sťažovateľom podané odvolanie zamietlo a rozhodnutie inšpektorátu potvrdilo ako vecne správne.

5. Správnu žalobu, ktorou sa sťažovateľ domáhal zrušenia rozhodnutia ústredia podľa § 191 ods. 1 písm. c) až f) Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“), Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) zamietol rozsudkom č. k. 30S/172/2018 zo 4. februára 2020 (ďalej len „rozsudok správneho súdu“) ako nedôvodnú podľa § 190 SSP. V odôvodnení sa krajský súd nestotožnil s tvrdením sťažovateľa, že vybudovaná komunikácia je technologická komunikácia, a nie lesná cesta, uviedol, že aj pokiaľ by bola na danom území už vybudovaná lesná cesta, ktorá dlhšie nebola používaná, do podoby, ako ju zachytáva zhotovená dokumentácia, ju dal vybudovať práve sťažovateľ. Ku skutočnosti, že sa k veci vyjadril Spoločný obecný úrad územného rozhodovania a stavebného poriadku Liptovský Mikuláš listom zo 14. novembra 2017 bez vykonania šetrenia a zisťovania na mieste, zaujal krajský súd názor, že nebolo potrebné miestne šetrenie, pretože ústredie mu dalo k dispozícii mapový podklad a fotodokumentáciu. Krajský súd dospel k záveru, že nedošlo k porušeniu zásad správneho trestania a uviedol, že nesúhlas s výškou pokuty nemôže stačiť na to, aby správny súd dospel k záveru o rozpore tejto pokuty so zákonom.

6. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ podal kasačnú sťažnosť, o ktorej rozhodol najvyšší správny súd napadnutým rozsudkom tak, že ju zamietol, čo zdôvodnil tým, že žalovaný zaobstaral dostatok dôkazov pre prijatie záveru týkajúceho sa posúdenia charakteru spornej komunikácie. Jeho závery boli podporené aj nezávislým posúdením – odborným vyjadrením Národného lesníckeho centra z 12. marca 2018. Sťažovateľ svoj geodetický elaborát, na ktorý sa odvolával v konaní pred správnym súdom, nepredložil už v správnom konaní. V dôsledku tohto postupu neumožnil správnym orgánom k nemu zaujať postoj vo svojich rozhodnutiach. Správny súd nie je zodpovedný za náležité vykonanie dokazovania, ktoré v danej veci patrí správnym orgánom. Najvyšší správny súd poznamenal, že objektom správneho deliktu uvedeného v § 90 ods. 1 zákona o ochrane prírody je ochrana prírody a krajiny, do ktorých bolo činnosťou sťažovateľa výrazne zasiahnuté. Z administratívneho spisu a rozhodnutí správnych orgánov najvyšší správny súd zistil, že sa venovali aj problematike sklonu posudzovanej komunikácie. Sklonu sa venovalo aj Národné lesnícke centrum vo svojom odbornom vyjadrení, pričom závery na oboch stranách boli rovnaké.

7. Najvyšší správny súd k námietke sťažovateľa o výške uloženej sankcie uviedol, že ukládanie sankcie je vecou správnej úvahy správneho orgánu, ktorý pri ukladaní sankcie nevybočil z medzí a hľadísk predpokladaných zákonom. Na preskúmanú vec nie je možné analogicky použiť ustanovenia zákona o priestupkoch, pretože zákon o ochrane prírody upravuje druhovo iný typ správnych deliktov, pri ktorých je subjektom výlučne právnická osoba a vyžaduje sa subjektívna zodpovednosť. V právnych predpisoch sa rovnako nenachádza žiadne ustanovenie, podľa ktorého by sa mal zákon o priestupkoch, prípadne jeho ustanovenia, primerane vzťahovať na iné správne delikty upravené v siedmej časti zákona o ochrane prírody. Účinná právna úprava umožňovala žalobcovi uložiť len jeden druh sankcie – pokutu. Bolo na správnej úvahe správnych orgánov, aby pokutu uložili v rámci zákonného rozpätia v takej výške, aby mal trest dostatočný výchovný účinok

smerom do budúcnosti. Z napadnutého rozhodnutia je pritom zrejmé, že sa pri stanovovaní výšky pokuty zaoberal poľahčujúcimi, ako aj priťažujúcimi okolnosťami. Zároveň najvyšší správny súd poznamenal, že táto námietka žalobcu bola príliš všeobecná.

8. Najvyšší správny súd v závere poznamenal, že vybudovanie komunikácie v dĺžke niekoľkých stoviek metrov v národnom parku je veľmi vážnym zásahom do životného prostredia. Nepožiadanie o súhlas preto možno považovať za významné protispoločenské konanie na úseku životného prostredia. Ústredie inšpektorátu pritom v konaní na úseku správneho trestania nie je oprávnené prejudikovať, či by takýto súhlas bol žalobcovi udelený. Preto hypotetické úvahy sťažovateľa vyhodnotil najvyšší správny súd ako nevýznamné pre výšku uloženej sankcie.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Proti napadnutému rozsudku najvyššieho správneho súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej namieta, že správne orgány sú v zmysle procesnej úpravy Správneho poriadku povinné správne a úplne zistiť skutočný stav nimi prejenávanéj veci, čo v prípade sťažovateľa nenaplnili. V správnom súdnom konaní sťažovateľ predložil odborné geodetické vyjadrenie, ktorým mal v úmysle preukázať, že správne orgány nezistili riadne skutočný stav veci v tom, ako správne orgány zaradili komunikáciu medzi lesné cesty. Najvyšší správny súd nereagoval na vzájomnú kolíziu predloženého odborného dôkazu so správnymi orgánmi zisteným skutočným stavom veci, ale postavil vec do formálnej roviny – že ide o vadu v postupe sťažovateľa, ktorý mal tento dôkaz predložiť skôr tak, aby naňho mohli správne orgány reagovať vo svojich rozhodnutiach. Tento výsledok právnej úvahy najvyššieho správneho súdu je podľa sťažovateľa formalistický a ústavne nekonformný, pretože ho nezaujíma objektívna pravda o skutočnom stave veci, ale len formálne splnenie podmienok pre označenie postupu správnych orgánov za zákonný. Predloženie odborného posúdenia sťažovateľom až v správnom súdnom konaní považuje za nepodstatné, pretože podľa jeho názoru koncentračná zásada v správnom súdnictve neplatí tak ako napr. v civilnom sporovom konaní, správne orgány sa mali možnosť vyjadriť k predloženému odbornému posúdeniu v súdnom konaní, a to, že sa s ním nemohli vysporiadať v rozhodnutí, nič nemení na ich povinnosti zistiť materiálnu pravdu, ktorú práve odborným posúdením sťažovateľ objektívne a odborne vyvrátil, čo malo najvyšší správny súd viesť k zrušeniu napadnutého rozhodnutia ústredia. Preto je sťažovateľ presvedčený, že napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu sa nezaoberal účinne jeho kľúčovou námietkou o tom, že predmetná cesta nespĺňa parametre lesnej cesty a predloženým dôkazom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka sťažovateľa o arbitrárnosti napadnutého rozsudku vo vzťahu k námietke, ktorá mala podľa jeho názoru rozhodujúci význam pre rozhodnutie veci, a to, že vybudovaná cesta nespĺňa parametre lesnej cesty, čo je predpokladom naplnenia skutkových znakov správneho deliktu, za ktorý bol uznaný vinným. Skutočnosť, že dôkaz podporujúci toto tvrdenie predložil až v súdnom konaní, považuje za nevýznamný s poukazom na povinnosť správnych orgánov podľa § 31 Správneho poriadku zistiť materiálnu pravdu.

11. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku pri predbežnom prerokovaní sťažnosti dospel k záveru, že neobstojí tvrdenie sťažovateľa o jeho arbitrárnosti či nedostatku dôvodov vo vzťahu k jeho kľúčovej námietke. Sťažnostná argumentácia sťažovateľa je totiž založená na nesprávnom právnom názore, že správne súdnictvo na rozdiel od občianskeho sporového konania nie je založené na koncentračnej zásade. Koncepcia správneho súdnictva práve naopak vychádza z ešte prísnejšej koncentračnej zásady, v zmysle ktorej je správny súd oprávnený prihliadať len na také námietky uplatnené správnu žalobou, ktoré boli účinne uplatnené (teda včas splnená povinnosť tvrdenia a predloženia dôkazov k týmto tvrdeniam) už v správnom konaní, a to najneskôr pred odvolacím správnym orgánom, keďže tento je oprávnený preskúmať napadnutý individuálny správny akt vydaný správnym orgánom prvého stupňa v celom rozsahu a odstrániť všetky jeho vady. Úloha správneho súdu sa v zásade obmedzuje, ako to uviedol aj najvyšší správny súd, len na posúdenie zákonnosti vysporiadania sa správnymi orgánov s relevantnými námietkami účastníkov správných konaní uplatnenými pred samotnými správnymi orgánmi. Uvedené vyplýva z dôsledného odlišovania právomocí správných (výkonných) orgánov a súdnictva súvisiacich s deľbou moci v právnom štáte. Správne súdy nemôžu nahrádzať činnosť orgánov verejnej správy, preto aj účastník správneho konania je povinný svoje oprávnené záujmy účinne hájiť už v konaní pred správnymi orgánmi a nespoliehať sa výlučne na aktivitu správneho orgánu. Aby tak správny orgán mal možnosť sa s jeho argumentáciou a predloženými dôkaznými prostriedkami účinne zaoberať a vyhodnotiť ich v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia.

12. Sťažovateľ v tejto veci síce svoje tvrdenie uplatnil už v správnom konaní, uniesol teda povinnosť tvrdenia, avšak dôkazný prostriedok predložil až v súdnom konaní, teda neuniesol včas dôkazné bremeno v správnom konaní, preto sa novopredloženým dôkazom žalovaný správny orgán ani nemohol objektívne zaoberať a vyhodnotiť ho v napadnutom správnom rozhodnutí. Z tohto dôvodu nemožno vytýkať správnym orgánom nesprávne právne posúdenie či nedostatočne zistený skutkový stav. Rovnako tak ani najvyššiemu správnomu súdu nemožno úspešne vytýkať formalistický prístup či absenciu odôvodnenia vo vzťahu k námietke, ktorou sa najvyšší správny súd ani nemohol zaoberať v súlade s konštrukciou a účelom správneho súdnictva.

13. Ústavný súd preto dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho správneho súdu a obsahom označených základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu